

ΦΥΛΛΑΔΕΣ

ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*

IA'

ΣΧΟΥΛΑΡΙΚΙ ΝΑ ΤΟ ΚΡΕΜΑΣΟΥΝ!

Δὲν ξέρω πόσα χρόνια και πόσας μήνες πέρασαν από τότες πού μὲ πρωτοπήρη ή μάννα μου στὸ Σκολεῖο. Πρέπει νὰ είμουνα στὰ διάδεκτα τώρα. Πρέπει νὰ κόντευται χρόνος ποῦ δὲν ήρχουνταν πιὰ μήτε δὲν ήρχεται ή Αννούλα. Δὲν τὴν ἔβλεπα πιὰ τώρα καθεμέρα τὴν Ελένη. Δὲν τὴν ἀκούγα τὴν τρεμουλιαστὴ τὴν φωνή τῆς καθὼς τότες ποὺ διάδεκτα στὴν τάξη τῶν κοριτσιών. Δὲν τὴν είχα πιὰ ἀντίκρυ μου νὰ μὲ περεχά μὲ τὸ φῶς της. Εἴταν κλεισμένη πιὰ τώρα σὲ σπίτι της και δὲν τὴν είχα συχνέβλεπε μήτε δὲν ήρχεται.

"Οχι τὴν ἔβλεπα μὲς στὸ νοῦ μου, και τὴν είχα πάντα μὲς στὴν καρδιά μου. Τὰ γλυκά τῆς τὰ μάτια φεγγοδούσαν σιμά μου σὰ μ' ἔτρωγαν τὰ βάσανα τοῦ Σκολεῖου, μεγαλήτερα βάσανα τώρα. Πήγαινα νὰ ποτίσω τὸ περιβόλι τὸ βράδυ, και σὰ Νεράϊδα τὴν ἔβλεπα κ' ἔτρεχε ἀνάμεσα στὰ λευκούδια. Νὰ παίξω πήγαινα μὲ παιδιά, και παραβύλαγε νὰ μὲ τραβηγήη, νὰ μὲ πάρη μαζὶ της. Κοιμαύμουν, και στὸν υπνό μου ήρχουνταν. Ευπνεύσα, και πάλι σιμά μου τὴν ἔνοιαθα. Τῆς μιλούσα, χίλια τῆς ἔλεγα λέγια γλυκά, λέγια ποὺ μήτε τάκουσε, μήτε τὰ διερεύτηκε τοις.

Εἴταν τώρα διακοπές, καλοκαίρι. Κεριακή βράδυ, χαρὰ θεοῦ. Ο ἥλιος ἔγερνε και περεχούσε τὰ φηλοκτισμένο χωρὶς μὲ χρυσοσκόκινη ἀναλαμπή. Η θάλασσα κοιμότανε σὰ νὰ τὴ μέθυσε τὸ γλυκὸ καλοκαίρι. Τὰ πουλιά κελαΐδούσανε στὰ περιβόλια, σὰ νὰ μάλλωναν ποὶδὲ νὰ πρωτοπέρη τὸ καλλίτερο τὸ κλωνὶ γιὰ κρεβάτι του. Οἱ λυγερές οἱ φωνὲς και τὰ γέλοια τῆς γειτονιᾶς ἀντιλαχούσανε στὸν δέρχα σὰν πανηγύρι, οἱ ναύτες τραγουδούσανε στὸ λιμάνι, δλος διόσμος χαιρότανε.

Εἶπα τῆς μακαρίτισσας, δὲ πάρουμε τὴν Αννούλα κι ἀς πάμε δξῶ κ' ἐμεῖς. Νὰ δούμε τὴ θάλασσα κι ρίξουμε δυὸ πέτρες μὲς στὸ γιαλί. Νὰ κοιτάξουμε τὰ βουνά, νὰ πάρουμε καθίσια ἀναπνοή. "Εβάλε λοιπὸν τὸ σάλι της και βγήκαμε. Στὸ δρόμο, ἀνταμώνουμε τὸ γέρο Βασιλῆ. Καὶ καλά νὰ γυρίσουμε πίσω νὰ μὴ βγούμε· σπίτι νὰ πάμε κάτι κρυφομήνες τῆς μάννας μου, και γυστίσαμε. Κάτι μισάκουσα γιὰ μιὰ καινούρια βαρκά ποὺ μᾶς ἡθεπάλι.

— Αἱ, στὴν διγεάσα, μου κάνει δέ γέρος πι-

* Η ἄρχη στὸ 352 φύλλο.

γοντας τὴ μαστίχα του, και νάχουμε τὴν εύκη τῆς Λευκίας. Δὲν τὰ μάθετε; τὴν τάξαν τὴν Ελένη, τους. Εἰδε, λέει, ή Καλαφάταινα ἐψὲς δνειρο, και πήγε δάγιος τοῦ Μοναστηρίου και τῆς εἰπε: «'Εγὼ ποῦ γλύτωσα τὸ κορίτο: σου, ἐγὼ πρέπει και νὰ τὸ πάρω». Κι ἀπὸ τὴν δράση ποὺ δύπνησε ή Καλαφάταινα, μ' αὐτὸ τόνειρο ἔχει νὰ κάνῃ. Και τὸ πήραν ἀπόφαση νὰ τὴ στέλουνε γλήγορα, πρὶ νὰ ξανθρέψῃ δάγιος και τῆς κάμη τῆς Καλαφάταινας κανένα κακό».

Μ' ἀποσθόλωσαν τὰ λόγια τοῦ γέρου. "Ανοίξε δή γῆς και μὲ κατάπτε. "Επεφτα σ' ἀτέλειωτο βάθος. Γύριζαν εἰ τοῖχοι, γύριζε δόλος δ κόσμος. Ποῦ νὰ βασταχτῇ πιὰ διόσμος δέλχως ἐκείνη! Θὰ χαλάσῃ δ κόσμος, κέλαση θὰ γείνη τὸ χωρὸ, θὰ ρυμάξῃ τὸ σπίτι μας, θὰ μπῇ δ μαῦρος δ πόνος μὲς στὴν καρδιά μου και θὰ τὴν κάμη γιὰ πάντα δικῆ του! Φεύγει πιὰ δη πηγηγοίδι μου, φεύγει δη δύναμη ποὺ μὲ διαφέντευσε μέσα στὸν κόσμο, ποῦ μὲ γέμιζε θάρρος κ' ἐπίδαι. Ποιός άθωρητος ἀγγελος θάρχεται τώρα κοντά μου νὰ μὲ γλυτώνη ἀπὸ διμέτρητους πειρασμούς! Κανένας, κανένας πιὰ τώρα παρὰ δη μάννα μου, και κείνη δὲν τὰ ἔρει πιὰ διλα τὰ μυστικὰ βάσανά μου. Τὴν ἔκαμε ἔξι τὴ μάννα μου τὸ Σκολεῖο!

Ποῦ νὰ τὸ φυγταστῇ δέ γέρος πῶς ζνοίξε μπροστά μου τέτοιον γκρεμό! Χωράτενε μὲ τὴν παδιακήσια μου τὴν ἀγάπη, και δὲν τζέρει πῶς μὲ σπάρακε. Μήτ' ἀλλος κανένας δὲν τζέρει. "Ολοι γιὰ παιχνίδι τὴν ἔπαιραν τὴ βασιεία και τὴν τρυφερή ἔκεινη τὴν ἀγάπη!

"Εκαμαν τὸ σταυρὸ τους σὰν ἀκούσαν τὴν εἰδηση, κ' δη μάννα μου κ' δη Αννούλα. "Εκαμαν τὸ σταυρὸ τους, και σύχασαν. "Αμα είταν ἄγιος στὴ μέση, λέγος δὲν ἔπεφτε κανενές.

... Σιγὰ σιγὰ ξανάρχισαν πάλι τὴν δμιλα. Μιλούσαν κ' εἰ τρεῖς σὰ ν' ἀρραβωνιάστηκε δη Ελένη... "Όλα τὰ καλά της ιστορήθηκαν, δλες εἰ μορφές της, ως και τὰ παλιά της τὰ πάθια.

Δὲν μπορούσα πιὰ νὰ βαστάξω. Σηκώθηκα και βγήκα στὴν αὐλή. "Ανοίξα τὴ θύρα, πήρα τὰ μάτια μου, κ' ἔψυχα. Ποιό πήγαινα δὲν ξέρει. Μ' έβγαλε δ δρόμος στὸν Ανεμόμυλο. Ανέδηκα τὸ βουναράνι. Κάθισα στὸ πλάγιο τοῦ μισογκρεμισμένου τοῦ μύλου, και κοιτάξα τὴν ἀτέλειωτη θάλασσα. "Ακουα τὰ κύματα πεῖ χυτούσανε μέσα στὶς σπιλιές ἀποκάτω, και θαρρούσα πῶς ἀναστέναζαν. "Εβλεπα τοὺς δράχους τριγύρω και μοῦ φαίνουνταν παράξενο πῶς δὲ μιλούσαν, πῶς δὲ σάργιζαν, ποῦ έφευγε δη Ελένη γιὰ πάντα. Περνούσαν σὲ βάρκες νὰ πάνε στὸ πυρσόνι, και δ νοῦς μου δὲν τὸ χωροῦσε πῶς γίνεται δ ἔρημος δ φαράς νὰ συλλογίζεται γιὰ ψάρεμα, τώρα ποῦ φεύγει δη Ελένη! Πῶς δὲν ἔπεφτε κι δη λίλιος μιὰ και λάγη μὲς στὴ θάλασσα, νὰ πνιγῇ και νάφανται, μόνο βασιλεύει σιγανά σιγανά, σὰ νὰ μὴν έφευγε δη Ελένη!

"Αξανφί! ἀκούγω βαρύ κρότο, σὰ νὰ πήδηξε κάποια στήνια και τὸ χρυσὸ κεφάλι: τῆς Ζωῆς!»

"Η Χρυσούλα προχώρησε ἵετατικά κ' εὔτυχησμένη ἐνα βῆμα, λέει κ' θήθελε ν' ἀπορευθήσεις καλύτερο τὰ λόγια τοῦ ἀγαπητού, λέει κ' θήθελε ν' ἀδράσει τὴ στιγμὴ αὐτή, ποὺ μέσ' ἀπὸ τὰ κυπαρίσσια γοργοζαφανίζοτανε πιὰ μὲ τὸ γκαλάζια φτερά τῆς θύμησης, νὰ τὴν ἀδράσει και νὰ τῆς κλίσει τὰ φτερά και νὰ τῆς πεῖ:

— Μεῖνε, μεῖνε... Και νὰ πλέξει ἵετευτικὰ τὰ μπράτσα της γύρω στὰ κλειστὰ φτερά της και νὰ τῆς λέει:

— Είσαι δμορφη, είσαι δμορφη! Σὲ μοῦ φύγεις και σὺ τὶ θὰ γενώ;

— Χιχίχιχι!, σιγοχαχαρίζανε εἰ μπακαλόψυχος γύρω τριγύρω. Τὸ σῶς ἔτσι ποὺ κινήθηκε τώρα δη Χρυσούλα ἔπεισε πιὸ πολὺ και πιὸ γλυκὸ ἀπόνω στὸ πρόσωπό της κι ἀγκάλισε λαχταριστὸ τὸ φρέματα της ἀπόνω στὸ μερὶ ποὺ ἀναστηκάθηκε και σάλεψε. Στὸ δεξιὸ μηλίγγι της ἔνα σγουρὸ έφευγε ἀπὸ τὸ μαλλιά της και φωτίστηκε. Λέει κι ἀναψύκει και γίνηκε χρυσόζανθη φλόγα. Τὰ χείλια της τὰ καμαρωτὰ είχαν ἀποσύρει λίγο ἀπὸ τὴν πολλὴ προσοχὴ και τὰ δόντια

ποιος ἀπὸ φηλά. Γυρίζω, και βλέπω Τούρκο στρωμένο. Πρέπει νὰ παραπάτησε πηδῶντας ἀπὸ μεγάλο δράχο. Λίγος παρκητής βλέπω κι ἀλλο Τούρκο ποὺ ἔτρεχε καταπάνω μου μὲ στὰ μάτια του ἀγρια χαρά. Τρομερὸς στοχασμὸς μὲ περνήσει σὰν ἀστραπή. Βρέθηκ' ἀμέσως ὁλόρθιος, πηδηχτός, πεταχτός, ζαρκάδι μοναχός. Κατέβαινα τὸ βουνό κατρακυλιστά. Μήποτε δὲν κατέβαινε γλήγορα, πρὶ νὰ ξανθρέψῃ δάγιος και τῆς κάμη τῆς Καλαφάταινας κανένα κακό.

Δὲν ξέρω πόση ὥρα κοίτουμον ἔτσι μήτε τὶ συλλογιούμονυ. "Ενα πράκτικα θυμούμα, ποὺ ἀποφάσισκ νὰ μὴν τοὺς πῶς τίποτε κάτω. Θὰ τρομάξουν, είπα, κ' ίσως μὲ τέλεσον και μένα Καλόγερος! Οχι, ζεύδη θὰ ζήσω στὸν κόσμο, στὸν κόσμο θὰ μεγαλώσω, κι ἀπὸ τὸν κόσμο ἀπομέσα θὰ τοὺς πλειόνω τοὺς φύλους... Σκουλαρίκι: νὰ τὸ κρεμάσουν.

IB'

ΕΝΑ ΟΝΕΙΡΟ

... "Εκλεισα τὰ μάτια μου κι ἀποκοιμήθηκα. Και στὸν υπνό μου εἶδα παράξενο δνειρό. Βρέθηκα σ' ἐκκλησιαὶ μέσα. Ιχυπάδες, φαλμιρόδες, κόσμος. Κι μὲ τόσο μιὰ καταχνά, ποὺ έστι μὲν ἔφεγγε, δὲν έβλεπα τίποτε μαχριά. Σὲ ποιό μέρος τῆς ἐκκλησίας βρισκόμουνα δὲν ξέρει. Κόκκινο σύννεφο μοῦ τὰ σκέπαζε δλα. Πλανιόμουν ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ σὰν τυφλό. Αξανφία ἔρχεται ἀγγελος πλάγι μου! Καὶ, ζαγγελος μὲ φτερά. Μὲ παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι, και δέλχως λέξη νὰ πῆ, μὲ φέρνει σ' ἔνα σταύρο. Είταν τὸ σταύρο τοῦ Φαλτη. "Οτι στάθηκα και, μὲ τὸν ἀγγελο πλάγι, μὲ δύναμης δη φωνή τῆς Αννούλας.

— "Εδῶ μαθήσε εἰσαι τέσσην ώρα και δὲ μιλάς; Τι ξπάθες; Μιὰ ώρα σὲ γυρεύουμε τώρα. "Ηρθε κ' δη Καλαφάταινα μὲ τὴν κόρη της νὰ σὲ πῆ ἔχε γειά, και πουθενά δὲ σὲ δράσκαμε. Νὰ δὰ ποῦ σάγαπασε δη μικρή κιδόλας, και σὺ σοῦ ἀγήσασε τὸ κεντημένο αὐτὸ μαντλί. Τὰ μισάρισε δη τὰ πλάγια της μαντλί, και σένα σένα, λέει, έφερε τὸ καλλιτερό της μαντλί, νὰ τὴν ξανατένω τὴν Ελένη!

— Αὐτὸ εἶναι τὸ μαντλί ποὺ βρήκες δεμένα αὐτὰ τὰ χαρτιά, κληρονόμε μου. Εἶναι μικρισμένα τὰ δέμπτλια τους και κίτρινο τὸ πανί του... Είταν πιὰ νύχτα, και δὲν μπορούσα πῶς γράψω μὲ τάχυτη της, νὰ βρεθῶ δληγ μιὰ στιγμή, πὼ κοντά της. Πάει πιὰ, δὲ θὰ τὴν ξανατένω τὴν Ελένη! Και μήτε τὴν ξανατένω... Δὲν ξέρω πῶς τὰ βάσταξε τὰ βάσκανα τοῦ μοναστηρίου. Ξέρω μονάχα πῶς έκει πιὰ δὲν εἶναι κλεισμένη, μόνο τώρα πετάει δηφλά, και κατεβαίνει κάποτες και μὲ παίρνει

ξάφνυ μέσ' ἀπὸ τὴ σεμινάτητα και τὴ ντροπαλούμην τῆς Παρθένας ποὺ φανότανε ώς τώρα δη Χρυσούλα, πετάχτηκε ἀναποδογυρισμένη δη Γυναίκη—η Γυναίκη ποὺ κάποια βράδικ λειτουργικά κι ἀνόστις είναι πεσμένη χλωμή στὰ μουσκεμένα προσκεφτίλια και μισχανίγει τὰ χείλια της και φαίνουνται σὲ δύο τειρές λευκότατες τὰ δόντια της νὰ τριζοσφίγγουν τα σκεπασμένα μὲ ἀρρό.

